

Какво е ученето всъщност?!

Твърде дълго се чуваше – а може би все още се чува – ехото на опростената, тясна и ограничаваща идея, че ученето е предимно (или само) усвояване на представена информация и представянето ѝ обратно. Инерцията повлича почти всички. Но дали тази идея е съвсем за изхвърляне? И какво още има в ученето, за което и да знаем, не винаги прилагаме. Какво е ученето всъщност?

Всеки има своя идея за това какво е да учиш спрямо стила си на учене, целите си и амбициите си по отношение на ученето. Но какво е то за тези, които все още нямат цели и амбиции? И какво е то за педагозите – какво и как учат те?

Изглежда, че въпросите са много, за това тук ще предложа няколко отправни точки, с допълнителни материали, а в следствия ще има разработени идеи за приложение в практиката спрямо различните аспекти, проявления, стилове и цели при ученето.

Започваме да учим още с раждането си (или преди това?), взаимодействайки със средата си. Дори и най инатливия и незаинтересован тийнейджър е бил бебе, а за да оцелее, то е принудено да учи. Едно видео разказва за това, че сме обречени да учим:

<http://www.youtube.com/watch?v=falHoOEUFzo&feature=related>

Учим се да говорим, учим се да си връзваме връзките, учим се да караме кола и колело. И какво от това би попитал някой педагог, който има да проверява куп контролни. От една страна е добре да сме експлицитни с учениците си за това какво е ученето и какви са различните му форми. Защото то не е изолиран процес, случващ се само в училище. А когато те разберат и усетят, че ученето е процес, който е естествен за човека и се случва навсякъде, във всеки един етап от живота ни, може би ще променят отношението си към ученето. От друга страна ако изследваме как се случват естествените процеси на учене при всеки един, дали предпочита да му се покаже, или да се направи заедно с него, или да пробва няколко пъти на спокойствие – това може да даде ключета за това как един ученик да учи вкъщи сам, как родителите му да го подкрепят и как учителят може да подходи към него.

Макар темата да звучи абстрактно за някого, изследвания показват, че нашата собствена представа за ученето и историята ни на обучение силно повлиява практиката ни. Може да повлия положително, когато сме съзнателни, освободим се от някои ограничаващи идеи и/ли изследваме територии, непознати до момента.

Много мои учителя смятаха, че единственият начин да научиш нещо е да минеш през много упражнения и да го повториш няколко(стотин) пъти. Макар да не отричам необходимостта от респективни упражнения, те съвсем не изчерпват богатата гама от възможности да научиш. Тук стигаме да ключовият въпрос – какво е за нас като педагог да учиш?

- Да възпроизведеш информация?
- Да разбереш даден процес или събитие? Да анализираш и синтезираш?
- Да направиш връзката?
- Да можеш да приложиш наученото независимо и самостоятелно? Да направиш връзка с друга сфера на познание/ живот?
- Да опознаеш себе си?
- Да промениш или изградиш себе си?

Ученето е всичко това и повече, но ако вие не запитате искрено какво е за вас, какво е било за вас и на какво най-много акцентирате в преподаването си, един фундаментален въпрос ще остане неосветен. Надали ще сте съзнателни за централния процес в работата ви.

Какво може да направите по въпроса? Още сега предлагам едно упражнение за собствената ни представа за ученето. Да разширяваме представата си и понятието си за това какво е да учиш е нещо ключово за практиката ни. Често именно трансформирането на дълбоко залегналите в нас идеи има огромен ефект, много по – голям от усвояването на инструменти и методологии.

Ученето в естествена среда не се случва изолирано от други процеси – то се случва в игра, в общуване, а до една определена възраст чрез имитиране. Ако скептичният педагог с куп контролни отново смята това за твърде отнесено, нека поясня. Можем да използваме всичко това. Ето как:

Дайте за домашно на учениците си да разпитат родителите си какво знаят за студената война. Задайте на учениците си като задача да напишат есе за това как реагират когато има спор между техни приятели – да наблюдават себе си първо, а след това да го опишат и да разсъждават защо и как реагират. Използвайте прости детски игри за учене на език – играта на филми е много успешна с по-напреднали групи. Още идеи, тематични и за различни моменти от процеса на обучение и – очаквайте скоро.

Какво учим?

Това също е важен въпрос, традиционно ученето е било свързано с научаване на информация за външния свят, но не по малко значимо е (ако не и повече) е опознаването на вътрешния ни свят, да учим за себе си, за това кои сме и как функционираме. Има и житейски уроци, които научаваме – това също е учене. А дали тези два последни типа учене се случват в училище, дали им се отделя достатъчно внимание?